

Föreningen Islandssamlarna
c/o Per Hanner
Wittstocksgatan 2
115 24 STOCKHOLM

Rapport juni 1982
(Nr 50)

Kära Vänner !

Så har då vintern tagit slut och även våren lider, då detta skrives (slutet av maj), mot sin ände. Vårsåsongen avslutades för Stockholms del med en verkligt trevlig och festlig jubileumssammankomst hos Berit och Bernhard Beskow på deras vackra ställe Lillpälsten i Brottbys norr om Stockholm. De deltagande tackar varmt vår ordförande och hans maka för deras storartade gästfrihet.

I Göteborg var väl vårens stora händelse den vällyckade auktionen. Det var meningen att resultatlistan från denna skulle medfölja denna rapport, men ödet ville annorlunda. Tom Rinman, som var vidtalad att sända listan och en del andra uppgifter till rapporten, tycks ha haft resfeber och ha glömt bort saken. När jag så småningom kom underfund med att han inte väntades tillbaka från resan ännu på någon tid, kunde jag inte ytterligare uppskjuta denna rapport, som var tänkt att gå ut i maj. Resultatlistan får medfölja första rapporten i höst.

I slutet av förra rapporten sände jag, som en del kanske minns, ett nödrop till Reykjavík för att få Félag Frímerkjasafnara att ändra adress på sina försändelser till oss. Det visade sig att nödroppet var onödigt, ty redan innan rapport nr 49 nått Island nådde mig brev från F.F med rätt adress. Tack goda F.F.

Vi saknar ännu medlemsavgifterna för 1982 från en del medlemmar, både i Sverige och i utlandet. En lista över deras nummer finns längre fram, och är Du icke alldeles säker på att Du betalt så ta och kontrollera i den listan om Ditt nummer finns med där, så att den lilla detaljen kan ordnas bums och omedelbart.

Som framgår av denna rapport och alla de tidigare bygger mycket av deras innehåll på uppslag och meddelanden vi fått från olika medlemmar. Vi är väldigt tacksamma för dessa men skulle gärna se att flera engagerar sig. Det kan ske mycket enkelt genom att Du sänder in frågor om sådant Du funderat på, iakttagelser Du gjort och som kan vara av intresse eller önskemål om saker Du gärna såg behandlade i rapporterna. Fatta pennan och sänd mig några rader!

Till slut önskas Ni alla en fin och god sommar. Blir det regn någon dag, kan Du kanske tänka på vår höstauktion och börja gå igenom vad Du skall lämna in till den före den 20 september, se längre fram.

För egen del förbereder jag mig på att tillbringa min tredje sommarsemester i rad huvudsakligen vid skrivbordet, arbetande med stämpelhandboken.

Sekreteraren

Kommande
sammanträden

Stockholm. Lokal Tony Bjellefors' kontor, Drottninggatan 56, 4 tr.
Tid kl. 19.30

Tisdagen den 14 september: Lars Ingemann visar prir.

Tisdagen den 12 oktober: Bernhard Beskow visar förfalskningar.

Tisdagen den 16 november: Visning av auktionsobjekten.

Onsdagen den 8 december: Nyanseringsafton.

Göteborg. Lokal Danska Sjömanskyrkan, Drottninggatan 17-19.
Tid kl. 19.30

Med undantag för juli, då inga möten ordnas, håller Islands-klubben i Göteborg sina sammanträden enligt det gamla vanliga programmet, alltså andra och fjärde onsdagen i månaden. Betr. program, se annons i Göteborgs-Posten söndagen före mötesdagen.

Visning av auktionsobjekten i Göteborg på mötet den 10 november.

Auktion i Göteborg den 24 november (event. i annan lokal).

Höstens
auktion

Medlemmarna av auktionskommittén i Stockholm kommer alla att i höst vara hårt engagerade i arbetet med utställningen Solex 82, som hålls i november. Göteborgsklubbens auktionskommité (Björn Forsgren, Håkan Larsson och Tom Rinman), som så förnämligt svarade för årets vårauktion, har därför övertalats att ställa upp även i höst.

Auktionen hålls den 24 november i Göteborg (lokal meddelas i auktionslistan). Visningar blir det i Göteborg den 10 november och i Stockholm den 16 november på ordinarie sammanträden.

Inlämning till
höstauktionen

Objekten till auktionen skall vara inne senast den 20 september. Notera redan nu detta datum, för det är inte säkert att vår första höstrapport hinner komma ut i tid för att ge dig ytterligare påminnelse.

Sänd dina objekt till Björn Forsgren, Fredholmsgatan 29, 425 30 HISINGS KÄRRA. Vill Du rådfråga honom om inlämningen är hans bostadstelefon 031/ 57 26 78.

Vi påminner om

- a) de gynnsamma villkoren: 10% provision tas ut av inlämnaren, inget pålägg betalas av köparen.
- b) bestämmelserna rörande inlämningen: montering av objekten, den medföljande listan och dess innehåll osv. Se rapport nr 48 s. 3-4 och föreningens auktionsreglemente för närmare detaljer. Extra avgift 2 kr. per objekt om dessa regler inte följs.

Hjärtligt välkomna med inlämningar. Förbered Dig i tid och glöm inte bort att sista datum är den 20 september.

Obetalda
medlems-
avgifter
för 1982

(Obs! Vi kan denna gång inte ge några uppgifter om restantierna i Göteborgsklubben - alltså "G-medlemmar" - Eftersom vi av skäl som nämns i rapportens ingress inte fått någon lista på dessa.)

Vet Du inte absolut säkert att Du betalt årsavgiften, se då här! Finns Ditt nummer (som finns på etiketten på kuvertet och i medlemsförteckningen) medtaget här nedan skynda Dig att genast betala in årets avgift! (Listan är upprättad per den 25 maj.)

Följande skall betala till postgiro 40 29 57-5, Föreningen Islandssamlarna eller - om de inte bor i Sverige, Danmark eller Norge - sända beloppet i svensk valuta till Per Hanner, Wittstocksgatan 2, S-115 24 Stockholm. Beloppet är 35:-, om numret efterföljes av ett S (= bor i Stockholms-området), eljest 30:- kr.

79 S	265 S	289	416 x)	498	569
130	266 S	302	418 x)	507	
160 S	274	303	439	513	
182	275 S	358	451	528 S	
186	282	365 S	468	541	
234 S	285	385	494	563 S	

x) No. 416 (Whipple) and No. 418 (Cass) each has 10:- Sw.Kr. to his credit from earlier years and thus can reduce his payment with this amount.

Den som sålunda skall betala kan, om så önskas, fördubbla beloppet och därmed samtidigt erlægga 1983 års avgift.

Några rättelser av medlemsförteckningen

Slutlig kontrolläsning av den utskrivna medlemsförteckningen har avslöjat några mindre fel som härmed rättas.

Sid.

- 2 Lennart Angerfors bor på Helgdagsgatan, ej Halgdagsgatan.
- 2 I en del av upplagan har namnet blivit otydligt för medlem 190 G, som är Walter Attefalk.
- 2 Erling Aune bor i Eidsvåg i Åsane, ej i Eldsvåg.
- 6 Gunnar Fellenius har nummer 563 S, ej 563.
- 11 Gatan där Jørgen Steen Larsen bor slutar på -vej, ej -vaj.
- 18 Vår medlem i Berkeley heter Bryan R.R Whipple, ej Shipple.

Fick Du Rapport 49 och medlemsförteckningen?

Vi efterlyser två G-medlemmar, som inte fått rapport 49 med bilagor (medlemsförteckning och inbetalningskort). Två försändelser, vilka som bilaga hade inbetalningskortet för Göteborgs-klubben, kom nämligen i retur som obeställbara, eftersom etiketten hade fallit bort. Meddela sekreteraren (Hanner), så skickar han nytt ex. (Vi har aldrig tidigare varit med om att etiketter lossnat. Förklaringen denna gång kan vara att omedelbart efter påsättningen av etiketterna vilken som vanligt gjordes som avslutning på ett sammanträde i Stockholm - försändelserna bars ut på gatan för att lastas i en bil. Den kvällen var mycket regnig och fuktig.)

Senaste frimärkena från Island

Under 1982 har hittills utgetts följande märken:

Facit nr	Utg. dag	Valör (aurar)	Motiv etc.
613	23/3	20	Valthornssnäcka (Buccinum undatum)
614	"	600	Isländsk kammussla (Chlamys islandica)
615	3/5	350	Europamärken: Islands bebyggande år 1874
616	"	450	" Upptäckten av Vinland år 1000

Valthornssnäckan, som också finns i svenska vatten, lär på svenska västkusten också kallas "kong". Dess isländska namn "beitukón-gur" visar att den användes som agn (bete) inom fiskeriet.

Båda Europa-märkena har vikingaskepp som bakgrund. På 350-aurar-märket kastar Ingolf Arnarsson en högsättesstolpe över bord, alltså är det i princip samma motiv som på 10 aurar-märket i 1930 års alltingsserie, medan vi på märket 450 aurar ser Leif Eriksson betrakta en klase vindruvor. Det sista får väl ses som ren symbolik. Moderna forskare, såsom den norske Vinlands-forskaren Helge Ingstad, torde anse att Vinland fick sitt namn genom att man där (dvs. i Newfoundland - jfr nästa notis) påträffade vilda bär, varav vin kunde framställas, t.ex. vinbär, krusbär eller squash-berries.

1000-års-jubileum på Grönland

Denna sommar kommer man på Grönland att celebrera ett tusenårsminne, nämligen av den första nordiska bosättningen på den stora ön.

Erik Röde, en utvandrare från Norge, som dömts fredlös i Island och då seglat västerut för att finna det land, som andra sjöfarare hade skyttat, nådde Grönland och fann en trakt som verkade beboelig. Han återvände till Island och organiserade och ledde den stora utvandringsexpedition på 25 havsgående skepp, som några år senare for ut från nordvästra Island. Fjorton skepp nådde Grönland, de övriga förliste eller måste vända om.

Det sägs om Erik Röde att han i rent reklamsyfte döpte landet till Grönland för att locka dit kolonister. Visserligen lär klimatet på Grönland och över huvudtaget i de nordatlantiska områdena ha varit relativt gynnsamt vid denna tid, alltså omkring år 1000, men någon verklig grund för namnet Grönland fanns uppenbarligen inte. Några hundra år senare hade det bistrat till sig så att de nordiska kolonierna på Grönland måste överges.

Det var från Grönland som Erik Rödes son, Leif Eriksson, omkring år 1000 ledde en expedition vidare västerut, till Nordamerika, Det land man nådde fram till och kallade Vinland antages numera av forskarna ha varit Newfoundland.

1000-årsminnet kommer på frimärksområdet att resultera i en serie om tre märken, aviserade att utkomma i september 1982.

Christian IX-brevkorten

Kommentar till artikeln i förra rapporten om Hålfdan Helgasons upptäckter rörande Christian IX-brevkorten i valörerna 3 och 5 aurar har hittills bara erhållits från Jaap Jongenburger. Jaap bekräftar Hålfdans iakttagelser av att den typ Ringström betecknat som II finns stämplad från 1902 och framåt, medan Jaaps tidigast stämplade exemplar av typ I (ett kort Ringström nr 36 I) har datum 4.2.1909 (Hålfdan hade en äldre avstämpling, nämligen 26.9.1905). Jaap anser att Hålfdans idé att två tryckupplagor föreligger verkar trovärdig.

Stora Geysir har åter sprutat

De flesta av oss vet ju, att Stora Geysir, som sprutar så ståtligt på den vackra frimärksserien från 1938-47, i själva verket under en stor del av detta århundrade inte sprutat alls. Efter århundraden av troget sprutande har nu gejserns väldiga cirkulära vattenyta, 15 m i diameter, legat stilla och vattenången har sakta stigit från dess yta. I Geysir-området i Haukadalur har det hela tiden funnits en eller flera andra varma källor som sprutat men givetvis inte så storståtligt som Stora Geysir.

I "News from Iceland" läser vi nu att ett mycket omdiskuterat försök att åter få Stora Geysir aktiv har gjorts under 1981. Man har länge antagit att orsaken till att källan slutade att spruta "av sig själv" var att vattenytan höjts genom avlagringar som bildats runt dess kant. Redan tidigare har man därför sökt sänka vattenytan genom att avleda en del vatten i en ränna upptagen i stenavlagringarna, dock utan resultat. En man i Haukadalur har nu, utan att ha någon auktorisation från myndigheterna-Geysir-området är statsegendom - gjort om detta försök att med en ränna sänka vattennivån. Inte heller nu tycks Stora Geysir ha sprutat helt av sig självt. Ett välkänt gammalt knep att få en gejser att spruta är att hålla i den såpa eller tvål. I höstas ordnades ett försök med detta medel. När 30 kilo såpa hade kastats i Stora Geysir började källan mullra och dundra och sedan kom ett sprut av vatten och ånga till 50 meters höjd, som lär ha helt motsvarat utbrotten i gamla tider och bilden på frimärkena från 1938.

Vet du förresten varför en gejser sprutar? Den grundläggande fysikaliska förklaringen är ganska enkel. Vatten kokar som bekant vid 100° vid havsytan. Vid lägre tryck, t.ex. uppe på ett fjäll, är kokpunkten lägre och vice versa. En vattendroppe, som befinner sig 10 m under marknivån (om denna är vid havsytans nivå) och har 10 m vattens tryck över sig, kokar inte förrän vid 121°. Tänk Dig nu ett cylindriskt hål i marken, omgivet av mycket hett berg, som värmer det vatten som rinner ned i hålet direkt från markytan eller genom sprickor i berget. I detta hål har vattnet vid markytan kokpunkten 100°, men kokpunkten är högre ju längre ned man kommer. Sedan uppvärmningen pågått en tid når vattnet längst ned, där berget är varmast, sin kokpunkt och börjar övergå till ånga. Denna trycker den överliggande vattenpelaren uppåt, och en del av vattnet högst upp flyter över källans kant. Genom lyftet och avrinningen minskar trycket genomgående i hela vattenpelaren och kokpunkten sänks i alla skikt. En betydlig del av vattnet blir plötsligt ånga, varvid denna och vattnet slungas ut i en kraftig explosion.

Så långt är det enkelt, men detta är icke hela förklaringen. Om hålet i marken bara är som ett cylindriskt rör, kommer vattnet att bete sig som i en kastrull, alltså cirkulera, och slutet på det hela blir bara att ånga avges från ytan. De flesta varma källor är ju heller inga gejsrar. För att det skall bli en gejsereffekt måste hålet i marken ha ett speciellt utseende med ett "knä på röret", en förträngning eller något sådant.

Gamla Bíó och en teori som blir "borta med vinden"

I förra rapporten (s. 7-8) skrev vi några rader om Gamla Bíó i Reykjavík och dess grundare, herr "Bíó-Petersen", som var filatelist och stämpelsamlare. Nu har Sven Åhman fäst vår uppmärksamhet vid beskrivningen av en ovanlig auktionspost i en nyligen utkommen tysk auktionskatalog. Katalogen kom från Hagedorn i Limburg (vilket icke är den stad som gett namn åt den berömda Limburg-osten, som kommer från en liten stad i Belgien, Limbourg), en firma som specialiserat sig på posthistoria (och diverse kuriosamer eller mindre anslutande sig till det filatelistiska området).

Den post det rör sig om beskrivs på följande sätt (översatt):

"55 olika, brokigt frankerade rek-brev med stämplor från Bolungarvík till Vík, vart och ett med flera stämplor och i allmänhet med provisoriska reketiketter från små orter. Enastående tillfälle. - P. Petersens Gamla Bíó i Reykjavík visar "Borta med vinden" med Vivian Leigh och Clark Gable. Bioägaren Petersen inbjuder till föreställningarna "die Bürgermeister der Gemeinde" (får väl närmast översättas med "borgmästarna och kommunalordförandena") i

Island och ber om rekommenderad bekräftelse på medsända, brokigt frankerade kuvert."

För denna post är satt ett utropspris på DM 12.500:-, alltså inkl. provision över 30.000 svenska kronor, ett verkligt fantasipris. Posten illustreras med ett av kuverten, vilket är av den vanliga Petersen-typen. alltså med förtryckt adress till "Herra P. Petersen, Gamla Bíó, Box 173, Reykjavík, Island". Detta speciella kuvert har handskrivnen reketikett Torfastadir, är frankerat med 5 olika frimärken av 1930-talets emissioner, alla stämplade med nummerstämpel 10, och har dessutom en brostämpel "Torfastadir 28.3.38".

Sven Åhman ställer sig frågande inför auktionsfirmans påstående att sådana brev är svarsbrev på inbjudningar till föreställningar av filmen "Borta med vinden" och det gör han rätt i. Om de typiska "Gamla-Bíó-breven", varav det avbildade är ett, skulle ha varit sådana svarsbrev, måste man förutsätta, att kommunalordföranden i Biskupstungnahreppur (där Torfastadir ligger) lämnat in svarsbrevet på brevsamlingsstället i Torfastadir och sagt till bréfhirningamannen: "Jag skall be Dig att stämpla frimärkena på det här brevet med den gamla nummerstämpel, som Du slutade använda 1930. Det har Petersen bett mig ordna." Och ett stort antal kommunalpampar runtom Island skulle ha gjort detsamma! Detta är naturligtvis nonsens. De typiska Bíó-breven är från 1938 och filmen "Borta med vinden" blev färdig först år 1939.

Det troliga är att bland de utbudna 55 breven också finns ett eller flera, som faktiskt är svarsbrev på inbjudningar till visning av denna film, men de kuverten är säkerligen inte försedda med stämplor av för resp. postanstalt föråldrad typ. Petersen skaffade säkert in sina år 1938 nummerstämplade brev på annat sätt. Som nummerstämpelbrev brukar de inte anses fullvärdiga, eftersom de fått stämpeln vid fel tid, och på auktioner brukar de gå för en eller annan svensk hundralapp.

Ja, mycket underligt kan man få höra och en del kan, som här, behöva dementeras.

Betr. handskrivna reketiketter - de som auktionsfirman kallade "provisoriska" - se rapport nr 48, s.6.

De isländska datublocken

Efter hand har inströmmat uppgifter om ytterligare datum som finns på dessa block och ark. Dessutom har nya märken kommit ut. Vi tackar särskilt Sigurdur Thormar, Folmer Østergaard och Engel Angberg för de upplysningar de inkommit med.

Senast vi hade en fullständig lista över de tryckdatum vi känner till var i rapport nr 45. Med tanke på att många av våra medlemmar numera erkänt sig vara "datumsamlare" kan det därför vara på sin plats att nu publicera en ny sådan lista med de kompletteringar införda, som dels stått i rapporterna 46-48, dels därefter inrapporterats.

Facit nr	Valör	Tryckdatum
541	27	30.5.75
542	18	12.6.75, 13.6.75
543	23	27.6.75, 30.6.75
544	30	15.7.75, 16.7.75
545	50	23.6.75, 27.6.75, 30.6.75
553	35	13.7.76, 15.7.76
554	45	13.7.76, 20.7.76, 21.7.76
565	50	12.1.78, 13.1.78
566	60	10.1.78, 11.1.78
573	60	30.10.78, 31.10.78, 2.11.78
575	150	13.9.78, 14.9.78, 15.9.78
578	80	4.5.79, 7.5.79, 8.5.79, 9.5.79
579	170	10.5.79, 11.5.79, 12.5.79, 14.5.79
582	150	23.8.79, 24.8.79, 27.8.79
584	100	19.10.79, 22.10.79, 23.10.79, 24.10.79
585	120	8.11.79, 9.11.79, 12.11.79, 13.11.79
586	130	2.11.79, 5.11.79, 6.11.79, 7.11.79
587	10	1. tryckningen: 4.12.79, 5.12.79, 6.12.79, 7.12.79 2. tryckningen: 17.4.81, 21.4.81, 22.4.81, 23.4.81
588	90	28.11.79, 29.11.79, 30.11.79, 3.12.79
592	300	19.5.80, 20.5.80, 21.5.80
595	160	26.8.80, 27.8.80, 28.8.80, 29.8.80
596	170	14.8.80, 18.8.80, 19.8.80
597	190	20.8.80, 21.8.80, 22.8.80, 1.9.80
600	170	8.10.80, 9.10.80, 10.10.80, 13.10.80, 14.10.80
601	190	10.10.80, 13.10.80, 14.10.80, 16.10.80
604	50	25.6.81, 26.6.81, 27.6.81, 29.6.81
605	100	16.6.81, 17.6.81, 18.6.81, 19.6.81
606	200	22.6.81, 23.6.81, 24.6.81
610	200	1.10.81, 2.10.81, 5.10.81
(Snäcka)	20	26.1.82, 27.1.82, 28.1.82
(Mussla)	600	28.1.82, 29.1.82, 30.1.82

Vi kan inte garantera att denna lista är komplett. Den som har sett något ytterligare datum är välkommen med komplettering.

Intressant är nytrycket av nr 587. Detta tyder på att isländska postverket ser djurserien i det lilla formatet som en bruksserie, i så fall den första på många år. Vi får kanske se nytryck av flera av valörerna efter hand.

Även för den som icke samlar datum är nytrycket av 587 (10 kr/aur hunden) intressant. Det är, så vitt vi vet, helt gjort på icke fluorescerande papper, varför märket nu finns i två varianter, med och utan fluor. I övrigt är, fortfarande så vitt vi vet, alla dessa av PTT i Frankrike tryckta märken på fluorescerande papper, dock med undantag för nr 610 (krucifixet), som vi hittills bara sett på icke-fluorescerande papper. Rätta oss, om vi har fel!

Silhuett- märkena 1911-1912

Serierna med Jón Sigurdsson och Frederik VIII i silhuett, utgivna 1911 och 1912, har vi tidigare inte nämnvärt behandlat i våra rapporter, så det kan kanske vara på tiden att göra det. De har en ganska intressant tillkomstshistoria.

Säkert är det åtskilliga samlare som funderat en del på vad som låg bakom utgivandet av dessa märken. Låt oss först se vad man kan få ut om dem i vanliga frimärkskataloger. Dessa visar ju att

silhuettmärkena kom efter Två-kunga-märkena men att de också efterföljdes av nya upptryck av serien Två kungar, från 1915 i ny tandning och på nytt papper. Detta tyder på att silhuettmärkena på något sätt var tillfälliga emissioner. Den uppmärksamme finner också att med ett undantag (4 aurar Jón S.) alla märkena i de båda serierna kom ut under loppet av ett par månader och att ingen dubblering av valörer finns mellan märkena med Jón S. och de med Frederik. Kanske man alltså egentligen har att göra med en serie fast med två olika porträtt?

Den riktigt uppmärksamme kanske sedan fastnar för att det först utgivna märket i denna serie (eller dessa serier), 4 aurar Jón S., kom ut den 17.6.1911. Vart leder detta tanken? Jo, den 17 juni är ju Islands nationaldag. Och när gavs nya märken med Jón Sigurdssons porträtt ut? Jo, den 17 juni 1944 på republikens födelsedag och den 17 juni 1961. I Facit anmärkes, att sistnämnda datum var 150-årsdagen av Jón Sigurdssons födelse. Alltså var den 17 juni 1911 hans hundraårsdag. Har man kommit så här långt, börjar bilden klarna. Märket på 4 aurar var ju helt enkelt ett jubileumsmärke, det första i sitt slag i Island. Men hur hänger detta ihop med resten av silhuettmärkena?

För att få närmare uppgifter går man lämpligast till "Jónsbók" (Jón Adalsteinn Jónssons "One Hundred Years of Icelandic Stamps"), där hela förhistorien återges. Vi skall här ge ett kort referat.

Jón Sigurdsson (1811-1879), som bl.a. var talman i Alltinget i många år, var under 1800-talet den ledande kämpen för Islands frigörelse från Danmark. Inför firandet den 17 juni 1911 av hundraårsminnet av hans födelse samlade sig det isländska folket till en stor nationell manifestation. Den dagen skulle Islands universitet instiftas och framför alltingsbyggnaden skulle resas en staty av Jón Sigurdsson, utförd av skulptören Einar Jónsson. Tanken på ett minnesfrimärke framkastades 1910 och vann stöd från många håll. Ministern för Island utverkade vid besök i Köpenhamn på hösten 1910 kung Frederiks tillstånd till utgivandet av minnesfrimärken med Jón Sigurdssons bild, varvid det också bestämdes att märken med Frederik VIII samtidigt skulle utges.

Nu var det inte lång tid kvar till jubileumsdagen. Skulptören Einar Jónsson utformade märket med Jóns porträtt och angav att det skulle ha relieftryck. Originellt nog ville Einar Jónsson få alla valörerna i serien med Jón tryckta i en och samma färg, den som kom att användas för 4-aurar-valören, alltså blå med vitt porträtt. Blått och vitt var nämligen de färger som då lanserades som Islands nationalfärger. Så blev dock, av postala skäl, icke fallet.

Det enda märke som hann bli färdigt till jubiléet var det på 4 aurar. Det levererades till Reykjavík nästan i sista stund. Den 17 juni var det stor rusning efter detta märke, som många köpte arkvis i spekulationssyfte. (Som vanligt, då många sätter sina pengar på samma filatelistiska häst, blev det en förfelad spekulation. Dessa köp den 17 juni 1911 återspeglas ännu i dag i den låga katalognoteringen på just detta märke i ostämplat skick.) Intressant är att Jónsbók nämner att Isländska Litteratursällskapet, i vilket Jón Sigurdsson haft en framträdande position, fick tillstånd att den 16 juni använda jubileumsmärket på kallelser som utsändes till det högtidssammanträde man skulle hålla påföljande dag. Om det finns något sådant kuvert kvar, hör det sannerligen till pärlorna bland isländska FDC!

Jónsbók fastslår att utgivningsdagen för de övriga märkena i Jón Sigurdsson-serien var den 19 december 1911, inte den 11/12 eller 15/12 som anges i bl.a. Facit (fortfarande!), medan märkena med Frederik VIII, som trycktes senare, utkom den 17/2 1912.

Félag
Frímerkja-
safnara
25 ár

Medan vår förening i år är 20 år gammal, firar vår vänförening i Reykjavík Félag Frímerkjasafnara (vilket givetvis betyder Föreningen Frimärkssamlarna) ett 25-årsjubileum. Det var den 11 juni 1957 som denna förening bildades.

Från ursprungligen 25 grundande medlemmar har F.F. växt till f.n. omkring 300 medlemmar, och därmed är F.F. Islands största filatelistförening.

F.F. har varit mycket aktivt verksam med att ordna frimärksutställningar. Redan 1958 fick den till stånd den första isländska frimärksutställningen, Frímex 1958. I år ordnas den utställning vi nämnde i förra rapporten, Frímex 1982, vilken blir föreningens främsta 25-årsmanifestation (19-23 augusti).

Bland annat som F.F. hunnit göra under sina 25 år förtjänar särskilt att nämnas utgivandet år 1973 av två delar (volymerna VI och VII) av en stort planerad Handbók om Íslenzk Frímerki. Dessa två förnämliga volymer täcker frimärksutgivningen 1920-1970, och är en utomordentlig källa. Det vore fint om projektet kunde återupptas, låt vara att en del av det som saknas numera täcks av Jón Adalsteinn Jónssons stora "Jónsbók".

Huvudförfattarna till de två volymerna VI och VII var f.ö. två herrar, som är medlemmar i vår egen förening, nämligen Thór Thorsteins och Helgi Gunnlaugsson. Thór har ju länge varit med hos oss. Helgi är tydligen en spänstig herre, ty han har som nyligen bliven 70-åring i maj 1982 inträtt i Islandssamlarna.

F.F. har egen lokal i Reykjavík med adress Amtmannsstíg 2, dit medlemmarna kan gå för att nyttja biblioteket, läsa tidskrifter och träffa andra samlare. Den hålls öppen vissa tider på onsdagskvällar och lördagseftermiddagar.

Vi sänder vår systerförening våra varmaste hälsningar och gratulationer.

Ólafur
Eliásson
rapporterar
diverse
stämpelrön

Under vintern har sekreteraren haft en ganska livlig korrespondens med Ólafur Eliásson i Reykjavík, vari Ólafur tagit upp ett antal intressanta frågor, i huvudsak liggande utanför den blivande stämpelhandbokens område. Vi skall rapportera om några sådana frågor av mera allmänt intresse.

a)

Bläckmakuleringar med nummer - som ersättning för avtryck av nummerstämplar - är ju kända från ett antal platser (se i katalogerna Facit och Íslenzk Frímerki). Det mest kända fallet är 148, härstammande från den tid då Munadarnes hade detta nummer och alltså skrivet av bréfhirdingamannen där med en ganska lätt igenkännlig stil.

Nu rapporterar Ólafur en bläckmakulering, som icke tidigare varit känd och katalogiserad, nämligen 164, som han påträffat skriven med blått bläck över ett par av Facit nr 131 (Christian X 10 aurar röd, utgivet 1920), och som alltså torde komma från Kotströnd. Översänd bild av objektet och Ólafurs berättelse om hur han förvärvat det tyder på att det är en helt äkta bläckmakulering.

b)

Två objekt, det ena i en dansk auktionskatalog (Kephila april 1981, post 1942), det andra i Ólafurs samling, har kommit Ólafur att fundera kring frågan om någon speciell möjlighet för beskickningar (numera kallade ambassader) att makulera sin post funnits.

Det första objektet är ett klipp med två Geysir-frimärken (tandn. 14, 1938), som makulerats med en stämpel i skrivstil "Kgl. Dansk Gesantskab, Reykjavik". Ólafurs objekt är också ett klipp, det har danska frimärken utgivna 1934-36, och dessa är stämplade "SENDIRÁÐ ÍSLANDS KAUPMANNAHÖFN" med isländska riksvapnet i mitten av stämpeln.

Här har alltså, någon gång på 1930-talet eller i början av 1940-talet, både danska beskickningen i Reykjavík och isländska beskickningen i København (Kaupmannahöfn på isländska) använt sina ämbetsstämplar för makulering av frimärken som utgivits av avsändarlandet. Det ser nästan ut som om här föreligger någon ömsesidighet mellan Island och Danmark. Kan det ha något att göra med världskriget? Finns det någon som kan förklara dessa högst ovanliga avstämplingar?

c)

Det är sedan länge känt, att det finns ett antal oadresserade kuvert, frankerade med märken från åren 1955-1961, som någon vid ungefär motsvarande tid fått stämplade med olika nummerstämplar, varav de flesta (undantag torde vara 255 och 291 samt kanske nr 15) icke var i normalt bruk vid denna tid. Ólafur meddelar nu att denna serie "provocerade" avstämplingar tycks bestå av följande nummer: 7, 10, 15, 18, 27, 43, 99, 105, 148, 153, 255, 259, 291. Han har också tagit reda på vem som "gjorde" dessa "brev", en numera avliden person. Risken med dessa kuvert är att någon kan förse dem med adress och därmed få dem att se ut som äktgångna brev. Så se upp med dessa nummer på brev som icke verkar äktgångna. (Vi skall dock tillägga, att det också finns verkligt äktgångna brev med flera av dessa nummer och i vissa fall av ännu senare datum. De är resultatet av olika filatelisters insamlingar av flesta möjliga olika stämplat från Islands postanstalter. Bl.a. finns en sådan serie brev från 1965, adresserade B.Beskow och Algot Gustafsson.)

- - - - -

ANNONS

Tacksam för urvalssändning av stämplat. Samlar I, F, G, D och S. Adolph Hultberg, Ranstad 3414, 380 74 LÖTTORP (medlem 235).